

МИРЈАНА М. ТЕОДОСИЈЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА ОРИЈЕНТАЛИСТИКУ
ГРУПА ЗА ТУРСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

НОВЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ У ТУРСКОМ ЈЕЗИКУ

САЖЕТАК. Након оснивања Републике Турске 29. октобра 1923. године Мустафа Кемал Ататурк отпочео је низ корених реформи за стварање новог идентитета турској нацији. Једна од најважнијих била је усвајање латиничног писма уместо арапског, као и чишћење турског језика од арапских и персијских језичких наноса. Од тада се турски језик непрекидно мења и обликује под контролом Турског лингвистичког друштва у чијем раду учествују угледни лингвисти, писци и културни радници. Објављују се граматике којима се нормира турски Турске, једнојезични речници, речници неологизама који замењују архаизме-османизме, двојезични речници, правописи, стручни часописи и организују се конгреси турског језика на којима се расправља о свим језичким питањима. С обзиром на то да се језици мењају у простору и времену, све те промене се, нарочито у последњих двадесетак година, прате под будним оком лингвиста на граматичком, лексичком и социокултурном нивоу. Многе од тих промена нису благовремено и адекватно обрађене у релевантним граматикама турског језика, што представља посебан проблем за студенте турског језика. Због тога смо се фокусирали да у раду за сада само утврдимо нетипичне употребе језика на граматичком и лексичком нивоу, без њихове дубље анализе, јер би једно такво истраживање улазило у домен теренске лингвистике.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: турски језик; нове тенденције у турском; *status constructus*; изостављање наставака; партиципи; дегенерација турског језика; англицизми.

---

¹ mirjanateo@fil.bg.ac.rs

Рад је примљен 15. новембра 2019, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 3. децембра 2019.

Турски Турске представља трећу фазу писаног језика западних Турака, такозваног западног турског језика, који се развија од XIII века и обухвата још и стари анадолијски турски и османлијски. Стари анадолијски турски био је писани језик Селџука, анадолијских кнежевина (бејлука) и првих Османлија. Био је у употреби два века све до освајања Истанбула 1453. године, када почиње да се шири османлијски и остаје у употреби пет векова до распада Османлијског царства. Почетак развоја турског Турске почиње после Друге уставности из 1908. године² и траје у том свом основном облику до оснивања Републике Турске 29. октобра 1923. године када се османлијски потпуно губи из употребе, а турски Турске постаје званични језик новоформиране државе.

Једна од главних реформи које је започео Мустафа Кемал Ата-турк након ступања на власт била је реформа језика која почиње 1928. године реформом писма, када се консонантско арапско писмо као потпуно неадекватно богатом вокалном систему турског језика замењује латиничним. Основни циљ реформе био је да се турски језик ослободи арапских и персијских позајмљеница (значи позајмљеница из једног семитског и једног индоевропског језика). Од 29.000 речи које су тада чиниле лексички фонд турског језика, само 11.000, односно 38 одсто биле су чисто турске (Теодосијевић, 1995, стр. 55). Османлијски језик је био једна тешко разумљива вештачка творевина, оптерећена инојезичким формацијама које нису одговарале аглутинативној структури турског језика, који припада алтајској породици језика. У овом прелазном периоду нестају из употребе предугачке реченице којима је обиловао османлијски језик, а писани језик се све више приближава говорном језику. Ипак, и поред језичке реформе, коју континуирано спроводи Турско лингвистичко друштво од свог оснивања 1932. године па све до данас, у савременом турском језику су и даље остали у употреби архаизми – арабизми и персизми, али и одређени број позајмљеница из европских језика, пре свега, галицизми. Након оснивања Републике Турске постављају се и утврђују основе савременог турског књижевног језика. За његову основу узет је истанбулски говор који је био најближи народном говору. Целокупна турска научна и културна јавност била је укључена у процес језичке стандардизације, то

² Друга Уставност или Друга уставна ера (İkinci Meşrutiyet Devri) период је када је Османлијски устав после 29 година мировања поново ступио на снагу и трајао од 24. јула 1908. до распада Османлијског царства 5. новембра 1922. г.

јест, у процес утврђивања језичке норме и стварања стандардног (књижевног) језика.

Турско језичко друштво (стари назив: *Türk Dili Encümeni*), које је под руководством Мустафе Кемала Ататурка спроводило реформу писма, уз свој извештај о граматици објавило је и „Кратку граматику турског језика“ (*Muhtasar Türkçe Gramer*) од 69 страна. Ова мала пилот граMATИКА узета је као основ за писање потоњих школских граMATИКА чији су аутори били Митхат Садулах (*Mithat Sadullah*), Пејами Сафа (*Peşami Safa*), Ибрахим Неџми (*İbrahim Necmi*), М. Баха (*M. Baha*), Неџметин Халил Онан (*Necmettin Halil Onan*) – Ахтер Онан (*Ahter Onan*) и други (*Korkmaz, 2007, стр. 91-92*). Министарство националне просвете (у то време *Maarif Vekilliği*) за школску 1940/41. годину припремило је брошуру „Турска граMATИКА у основним цртама“ (*Ana Hatlarıyla Türk Grameri*) од 96 страна коју је поделило у оквиру анкете свим просветним радницима и лингвистима с циљем да добију њихово мишљење, и да се у складу с тим припреме граMATИКА турског језика за школе (*Deny, 1941, стр. V*). Такође је покренута и иницијатива да се граMATИКА турског језика на страним језицима преведу на турски језик. Прва која је преведена била је „ГраMATИКА турског језика (османлијски дијалекат)“ Жана Денија³ професора Школе оријенталних језика на Универзитету у Сорбони из 1921. године. ГраMATИКУ је на турски превео (од 1926–1927) Али Улве Елове (*Ali Ulvi Elöve*), професор књижевности у женском лицеју у Бурси. ГраMATИКА је штампана 1941. године. Ова граMATИКА, као и граMATИКА Тахсина Бангуоглуа (*Tahsin Banguoğlu*)⁴, извесно време биле су узор за писање граMATИКА турског језика после 1945. године, све до појаве дескриптивне граMATИКА „ГраMATИКА турског језика“ (*Türk Dil Bilgisi*) Мухарема Ергина (*Muharrem Ergin*) 1958. године која се и данас користи у универзитетској настави и граMATИКА других угледних аутора као што су Тахир Нежат Генџан (*Tahir Nejat Gencan*), Каја Билгегил (*Kaya Bilgegil*), Хајдар Едискун (*Haydar Ediskun*), Нуретин Коч (*Nurettin Koç*), Мехмет Хенгирмен (*Mehmet Hengirmen*) и други.

У овим граMATИКАМА обрађена је језичка норма стандардног (књижевног) турског језика коју чине свеукупна правила о употреби језика: ортоепска, ортографска, морфолошка, синтаксичка,

³ Jean Deny, *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*. Tercüme eden Ali Ulve Elöve, Maarif Matbaası, İstanbul, 1941.

⁴ Tahsin Banguoğlu, *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*, Ankara, 1940.

лексичка и стилистичка. Међутим, турски језик, као и сви други књижевни језици има своје нестандардне варијетете. Појављују се у разговорном функционалном стилу (службеним разговорима, предавањима, свакодневној комуникацији и слично) који укључује и утицај дијалеката (поготово у изговору гласова), али садржи и језичке елементе који су присутни у говору. Нестандардни варијетети језика карактеристични за говорни језик улазе и у писани језик (прозна и песничка књижевна дела), али њих најчешће не обрађују граматике (поготово оне на турском језику), док их страни аутори понекад објашњавају јер представљају велику тешкоћу за странце у почетној фази усвајања турског језика.

Турски језик се мења и обликује под контролом Турског лингвистичког друштва у чијем раду учествују угледни лингвисти, писци и културни радници. Иако до највећих промена и варирања (у погледу употребе) долази на пољу лексике, у савременом турском језику, говорном и писаном, често долази до граматичких алтернација, нпр. промене знака - скраћивање генитивне везе (*statusa constuctusa*) изостављањем генитивног наставка на детерминансу или присвојног наставка на детерминатуму. Такође је све чешћа појава да се неки глаголски облици и именске речи настале од глагола у активном лику користе у пасивном значењу и обратно. Ради веће економичности изражавања, избегава се суфиксација пасивног лика, чиме се добијају погрешни облици који често имају и супротно значење од дословног превода. Предмет истраживања су и актуелна проблематика уплива англицизама у језик, поновно враћање у употребу архаичне лексике, језик СМС порука и друштвених мрежа, ширења жаргонизама и индивидуална, произвољна деривација речи за шта је турски посебно погодан због своје аглутинативне структуре. Иако су овакве промене језика већ одавно присутне у свакодневном говору, оне нису адекватно описане у релевантним граматикама турског језика. Турски лингвисти који се баве нестандардним варијететима обично их третирају као језичке или стилске грешке (Хамза Зулфикар, Јакуп Карасој, Орхан Јавуз, и други) и о томе воде расправе у водећим часописима и студијама. Међутим, све више је оних лингвиста, културних радника и писаца који сматрају да је у последњих десет година дошло до дегенерације, прљања и кварења турског језика, пре свега, због инфилтрирања енглеског језика у језик медија, говор младих и у свакодневну комуникацију (Суат Екер, Мустафа Аргуншах, Џенгиз Тосун и други). Лејла Карахан у једном

интервјуу износи своје мишљење у вези са дегенерацијом турског језика:

„Језик се мења, у самој природи језика постоји мењање... И кад на то додамо рефлексије друштва и епохе... Већину промена чак и не осетимо. Заштитнички инстинкт може код нас да створи отпор према променама које можемо да осетимо. Мислимо да нам језик измиче из руку и квари. Међутим, природно је да у језику из различитих разлога долази до одступања од општих правила. Једним од тих одступања можемо сматрати немарну и алкаву употребу језика на коју повремено наилазимо на друштвеним медијима. У сваком периоду било је сличних ситуација. Ја не сматрам да такве ствари представљају велике опасности за турски језик. Данас постоји једна млада генерација која мало чита и која све процењује 'нумерички'. Оваква омладина ће и језик да користи 'нумерички'. Исто као и скраћенице на мобилним телефонима или СМС порукама... Али знамо да је турски језик пре свега један снажан књижевни језик. Немогуће је да се овакав један језик исквари, да нестане...“ (Ergonenç Akbaba, 2013, стр. 6-7).

До непоштовања граматичких правила долази у следећим случајевима:

- 1) Изостављање присвојног суфикса трећег лица на детерминатуму у неодређеној генитивној вези.

Једна од најчешћих (већ скоро 50 година) устаљених грешака која је временом због прекомерне употребе, могло би се рећи, постала граматички исправна јесте изостављање присвојног суфикса трећег лица на детерминатуму у неодређеној генитивној вези. У неодређеној генитивној вези (једносуфиксни *status constructus*) детерминанс стоји у апсолутном падежу, а детерминатум прима присвојни суфикс трећег лица једине (-ı, -i, -i, -u, -ü, -sı, -si, -si, -su, -sü). Овом генитивном везом се изражава категоријално значење (*kadın çantası* – женска ташна, *yatak odası* – спаваћа соба, *yazı masası* – писаћи сто), користи се за означавање географских појмова (*Tuna nehri* – река Дунав), назива институција (*Filoloji Fakültesi* – Филолошки факултет), хотела (*Moskova Oteli* – Хотел Москва), називе језика (*Türk dili* – турски језик) и сл. Међутим, у говорном и писаном језику често долази до изостављања присвојног суфикса на детерминатуму (одређеном члану). Ова појава најучљивија је у називима хотела. Док би за „Хотел Троја“ правилан превод био „Truva Oteli“, на дотичном хотелу стоји натпис „Truva Otel“. Таквих примера има доста: „Çınar Otel“ (уместо

„Çınar Oteli“), „Aksaray Otel“ (уместо „Aksaray Oteli“). Друга граматички неправилна варијанта јесте када се испред назива хотела стави реч *otel* (*hotel*) – „Otel Erdem“, што такође није у складу са правилима грађења једносупфиксне генитивне везе. Све је чешћа и употреба позајмљенице *hotel* која се ставља испред назива („Hotel Zurich“) или иза назива „Kent Hotel“, што такође није у духу и према граматичким правилима турског језика.

Ову врсту безсупфиксних генитивних веза од турских лингвиста једино разматрају Мустафа Озкан (*Mustafa Özkan*) и Вејси Севинчли (*Veysi Sevinçli*) у оквиру лекције о безсупфиксној или придевској генитивној вези. Они је дефинишу као допуну без супфикса (*takisız tamlama*) која је ушла у турски под утицајем страних језика и наглашавају да се све више шири употреба овако формираних сложеница нарочито у називима институција и фирми: *Başak Sigorta Vakıfbank, Tütünbank, Sümerbank, Robert Kolej, İlyas Restoran* и др. (*Özkan & Sevinçli, 2012, стр. 31*).

Изостављање присвојног наставка уобичајена је појава код грађења топонима и микротопонима: Кадикој (*Kadıköy* уместо *Kadıköyü*), Арнавуткој (*Arnavutköy* уместо *Arnavutköyü*), Фенербахче (*Fenerbahçe* уместо *Fenerbahçesi*), Пашабахче (*Paşabahçe* уместо *Paşabahçesi*), Топкапи (*Topkapı* уместо *Topkapısı*). Такве изведенице без икаквог објашњења Лејла Карахан назива укалупљеним формама (*Karahan, 1999, стр. 15*). До оваквих скраћивања долази код многобројних имена која се састоје из две речи као на пример: *anne anne* (уместо *anne annesi* – баба по мајци), *metre kare* (*metre karesi* – квадратни метар), *dip not* (*dip notu* – подножна напомена), *bağ örtü* (*bağ örtüsü* – марама); у називима јела: *şiş kebab* (*şiş kebabı* – шиш ћевап), *tavuk kızartma* (*tavuk kızartması* – пржена пилетина) и слично. Међутим, у турским граматикама турског језика не постоји објашњење у којим случајевима се изоставља присвојни супфикс *-(s)i*. Екрем Чаушевић приликом обрађивања генитивних веза у турском језику наводи „да у говорном језику, нарочито у дијалектима и говору натурализованог становништва Турске, често долази до испуштања присвојног супфикса *-si*“ (*Čaušević, 1996, стр. 120*).

2) Изостављане генитивног наставка испред постпозиција које захтевају номинатив именица и генитив заменица:

Постоје постпозиције које захтевају номинатив именица и генитив заменица (изузев личне заменице 3. лица множине *onlar* – они). Иако се ово правило наводи приликом учења постпозиција, у говорном језику често долази до изостављања генитивног на-

ставка на личним заменицама испред постпозиција *ile* (с, са) и *gibi* (као).

Sen gibi уместо *senin gibi* – као ти (назив песме турског певача Нева)

У вези са постпозицијом *gibi* Ксенија Ајкут наводи да се „понекад, сходно наведеном значењу, иако супротно правилима, иза постпозиције *gibi* може срести и лична заменица у номинативу“ (Ајкут, 2007, стр. 29).

Омладина, посебно у дописивању преко мобилног телефона, користи скраћене облике *senle* (уместо *seninle* – са тобом), *benle* (уместо *benimle* – са мношћом). Обрађујући партију о постпозицији *ile* Ксенија Ајкут даје више примера из турске књижевности у којима испред постпозиције *ile* стоје заменице у номинативу (Ајкут, 2007, стр. 40).

3) Редупликација наставака за мношћу. У турском језику се задржао извештај број речи арапског и персијског порекла у мношћини који се у турском користе као једнина. На такве плурадне облике арабизама и персизама додају се и турски суфикси за мношћу *-lar / -ler*:

ameliyat - ameliyatlar (операције)

beyanat - beyanatlar (изјаве)

edebiyat - edebiyatlar (књижевности)

enbiya - enbiyalar (пророци)

eşya - eşyalar (ствари)

evliya - evliyalar (свети људи, богоугодници)

müslüman - müslümanlar (муслимани)

talebe - talebeler (ученици, студенти)

tüccar - tüccarlar (трговци)

4) У сложеницама изведеним речју *bir* (један) долази до консонантске синкопе, при чему се губи консонант *r*: *birçok* > *biçok* (многи), *birsürü* > *bisürü* (гомила), *birtanem* > *bitanem* (једини мој) и сл. Писац Азиз Несин нарочито је инсистирао на томе с образложењем да такви спојеви граде нову реч са значењем које се разликује од значења појединих саставних делова.

5) Скраћивање појединих речи и реченица: *ağabey* > *abi* (старији брат); *ağabeyciğim* > *abicim* (мој старији братић); *ne olur* > *n'olur* (молим те); *Gidiyon mu?* – *Gidiyor musun?* (Да ли идеш?); *Biliyom, bilyum* – *Biliyorum* (знам) и слично.

- б) Замењивање помоћних глагола за грађење композитних глагола:

У турском језику се као помоћни глаголи за грађење композитних глагола чију прву компоненту чини допуна у апсолутном падежу користе глаголи *etmek*, *eylemek*, *kılmak*, *уартак* и *bulunmak*. Композитни глаголи имају синтетичко значење. Под утицајем енглеског језика, калкирањем настају нове речи у којима се уместо турских глагола користе дословни преводи енглеских глагола: Уместо *banyo уартак* (купати се) или *düş уартак* (туширати се) каже се *banyo almak* (to take a bath), *düş almak* (to take a shower) и сл.

- 7) Употреба партиципа футура у активном лику уместо у пасивном:

У говорном језику раширена је употреба партиципа футура у функцији атрибута, посебно оног који има значење интенционала, намене или узрока, при чему је именица коју квалификује (корелат) у функцији директног или индиректног објекта иако глагол остаје у активном лику, уместо да је у пасивном.

Tibben уарасак bir şey yok (Са становишта медицине ништа се не може урадити) уместо *Tibben уариласак bir şey yok*.

Уарасак önemli işlerim var (Имам важне послове да урадим) уместо *Уариласак önemli işlerim var*.

Oturacak yer (место за седење) уместо *Oturulacak yer*.

Разлику у употреби партиципа футура у активном лику уместо у пасивном Екрем Чаушевић објашњава на следећи начин: „Принципијелна семантичка разлика између активних и пасивних конструкција овога типа јесте у томе што корелат с активним обликом партиципа има уопћено и неконкретно значење, док употреба пасивног облика подразумева конкретност корелата, нпр. *okuуасак kitap* 'књига за читање' (било која), али: *okunасак kitap* 'књига коју треба прочитати' (конкретна) [...] (Čaušević, 1996, стр. 838).

- 8) У дигиталној ери до пуног изражаја долазе морфолошка скраћивања лексике и граматичких категорија ради држе и ефикасније комуникације. То је појава на глобалном нивоу која ће несумњиво довести до корених промена у граматицима многих језика, али не и до њихових нестанка. Цитирајући наслове из дневне штампе којима илуструје распрострањену забринутост због утицаја интернета на језик и језике, Дејвид Кристал (Crystal, 2006, стр. 275) истиче да не осећа забрину-

тост због свих врста неуроза које су изнете на почетку првог поглавља његове књиге, јер он не види интернет као смрт језика већ обрнуто. Сваку ситуацију језика интернета-нетспика посматра простором огромног потенцијалног богаћења за појединачне језике.

С друге стране, Турско лингвистичко друштво, које се сматра чуваром чистоте турскога језика и настоји да благовремено нађе турске еквиваленте за све нове стране речи, забринуто је због незаустављивог продора огромног броја англицизама у њихов језик. Они упозоравају јавност да због јаког утицаја друштвених мрежа и коришћења СМС порука долази до дегенерације, кварења и прљања турског језика. Бавећи се подробно овим питањем, Александра Вуловић (Вуловић, 2015, стр. 344-348) анализира је и систематизовала појаве које су својствене интернет језику и језику кратких порука и виртуелних разговора у турској мобилној телефонији: настанак нових глагола од енглеских речи и турских помоћних глагола као на пример: *e mail atmak* (послати имејл), *reply etmek* (одговорити), *sörfetmek* (сурфовати); замењивање турских графема Ç, Ğ, İ, Ö, Ş, Ü графемама енглеског алфабета: Ç>CH (*chikar*), Ğ>GH (*oldughu*), İ>I (*sanati*), Ö>O (*goz*), Ş>SH (*konuşmak*), Ü>U (*düşünce*); употреба скраћеница у којима долази до вокалне и консонантске синкопе: *Tşk* < *teşekkürler* (хвала), *Mrb* < *merhaba* (здраво), *Slm* < *selam* (поздрав), *Tmm* < *tamam* (у реду) и друге. На интернету постоји богат избор спискова актуелних скраћеница.

9) Враћање у употребу архаизама уместо неологизама:

Након прихватања латиничног писма, примарни задатак Турског лингвистичког друштва био је да турски језик очисти од инојезичких елемената. На том пројекту било је ангажовано целокупно турско друштво на челу са председником Мустафом Кемалом Ататурком. Посебно се радило на томе да се сви арабизми и персизми замене чисто турском лексиком.⁵ Расправе о језику су ишле тако далеко да се политичка припадност појединачна одређивала у зависности од тога да ли подржавају новаторство у језику или не (Teodosijević, 1995, стр. 58). Покрет језичког пуризма постао је трајна тековина турског друштва, процес којим се жели да турски Турске сачува своју аутентичност. Међутим, оснивањем клерикалне Партије правде и развоја (*Adalet ve*

⁵ Опширније о језичкој реформи у Турској в. Teodosijević, M. (1995). *Jezik Fazila Husnija Daglardže s osvrtom na pokret jezičkog purizma u Turskoj. Fazıl Hüsniü Dağlarca'nın Dili – Türkçede Özleştirme Akımına Bir Bakış*. Beograd: Filološki fakultet.

Kalkınma Partisi) 2001. године у земљи долази до великих промена на свим нивоима. Конзервативне партије, као и партије које се идентификују са политичким исламом, добијају све више присталица (Teodosijević, 2013, стр. 305). Многи Ататуркови принципи се потискују, почиње реисламизација друштва. Те корените промене одразиле су се и на језик. Многобројне арапске речи које су биле потиснуте из вокабулара савременог турског језика, поново се враћају у употребу. Приликом посете председника Велике народне скупштине Турске господина Исмаила Кахрамана Филолошком факултету у Београду 2017. године, студенти су имали прилику да присуствују занимљивом предавању о турском језику у коме је говорник истицао лепоту архаизама-османлизијама у односу на сувопарне неологизме који кваре и прљају савремени турски језик. Посебно се задржао на лексеми *muallim* (ар. учитељ, наставник) коју је преферирао у односу на већ одавно усвојену турску реч *öğretmen*. Речник којим је високи гост одржао предавање био је илустративни пример нових тенденција у турском језику.

У овом раду истакли смо само неке нестандартне варијетете језика који су карактеристични како за говорни тако и за писани турски језик. Због раширености њихове употребе сматрамо да би, пре свега, турски турколози требало да их детаљније прикажу и анализирају не само у научним радовима већ и у граматикама турског језика.

-
- ЛИТЕРАТУРА   Вуловић, А. (2015). Лингвистичка обележја кратких порука у турској мобилној телефонији. У: М. Лончар-Вујновић (ур.), *Сусрећи народа и култура: међународни шемајски зборник* (341–349). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.
- Аукут, К. (2007). *Türske postpozicije - „reči bez značenja“*. Beograd: Zadužbina Andrejević.
- Banguoğlu, T. (1940). *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Crystal, D. (2006). *Language and the Internet. Second Edition. 'Engaging & provocative' Nature*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Čaušević, E. (1996). *Gramatika suvremenoga turskog jezika*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Deny, J. (1941). *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*. Tercüme eden Ali Ulve Elöve. İstanbul: Maarif Matbaası.

- Ergonenç Akbaba, D. (2013). Prof. Dr. Leyla Karahan ile Söyleşi. *Türk Yurdu Dergisi*, Yıl 102, Sayı 312, 1-12. Преузето са http://www.turkyurdu.com.tr/_yazdir.php?id=844
- Karahan, L. (1999). *Türkçede Söz Dizimi. Cümle Tahlilleri*. 6. Baskı. Ankara: Alçağ.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri. Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özkan, M. & Sevinçli, V. (2012). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi (Kelime Çözümlemeli)*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Teodosijević, M. (1995). *Jezik Fazila Husnija Daglardže s osvrtom na pokret jezičkog purizma u Turskoj. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Dili - Türkçede Özleştirme Akımına Bir Bakış*. Beograd: Filološki fakultet Beogradskog univerziteta.
- Teodosijević, M. (2013). Ataturk: Laicizam i vera. U: R. Božović, I. E. Kostić, M. Teodosijević (ur.), *Progonjeni islam (283-311)*. Beograd: Utopija.

MIRJANA M. TEODOSIJEVIĆ

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF PHILOLOGY

DEPARTMENT OF ORIENTAL LANGUAGES, LITERATURES AND CULTURE

TURKISH LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE

SUMMARY

NEW TENDENCIES IN THE TURKISH LANGUAGE

Following the establishment of the Republic of Turkey on the 29th of October 1923, Mustapha Kemal Ataturk began the implementation of fundamental reforms for the creation of a new identity for the Turkish nation. One of the most important reforms was the adoption of Latin script in place of Arabic, as well as the cleansing of the Turkish language of Arabic and Persian linguistic influence and borrowed words. It is from then onwards that the Turkish language began to change continually and was modelled under the control of the Turkish Linguistic Society in whose undertakings numerous linguists, writers and cultural workers took part. Many books were published: grammar books that established norms for the Turkish language, single-language dictionaries, dictionaries of neologism to replace archaic and Ottoman words, dual-language dictionaries, orthographic rule books, professional and scientific journals, as well as organizing many Turkish Language congresses in which all aspects and issues related to language usage were discussed and studied.

Since it is a known fact that languages are constantly undergoing transformation in space and time, all these changes, especially during the last twenty years, had been under the watchful eyes of

numerous linguists who were responsible for scrutinizing all relevant aspects of the language on the grammatical, lexical and socio-cultural levels. However, many of these changes had not been promptly and adequately processed in the relevant Turkish language grammar books, a fact that today poses a special problem for persons studying the Turkish language.

Thus, in this paper we have focused our attention solely on atypical usage of the language on grammatical and lexical levels, without carrying out any deeper analysis of those instances because such an undertaking would require of us to enter the domain of linguistic field-work research. Within the spoken and written Turkish language certain grammatical and lexical forms have been shortened for reasons of economy in expression. Also, present is a degree of language degeneration, a spoiling and tainting of the language that is occurring due to the strong influence of social networks and text-messaging apps for which it is not important to be grammatically correct or free from any orthographic and writing mistakes, rather the aim is that they be as short as possible, so that they could be typed out rapidly and dispatched even quicker. Considering that the movement for linguistic purism was of prime importance for the cleansing of the language of loan- words, a paradoxical situation has been appearing in recent years where there is an unstoppable influx of Anglo-Saxon words, as well as the return in usage of long-discarded and forgotten archaic words within the standard language. The agglutinative structure of the Turkish language is especially susceptible to the derivation of new hybrid-words in the sociolects that often represent a mixture of the Turkish and English languages, which for the younger generations is much more acceptable than the slightly forced and politicized usage of archaic words that have been replaced by Turkish language equivalents quite some time ago.

KEYWORDS: Turkish language; new tendencies; *status constructus*; exclusion of suffixes; participles; Turkish language deterioration; Anglo-Saxon loan words.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons Ауторство-Некомерцијално Међународна 4.0 (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).
This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial International 4.0 licence (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).